

Honderden scholen gestopt met uitzendkrachten

Geld voor kinderen is geen verdienmodel voor commerciële bureaus. Dat is de kern van het manifest LEFI, dat voor de zomervakantie is gelanceerd door Stichting Aves voor openbaar en bijzonder basisonderwijs in de Noordoostpolder en Kampen. Inmiddels krijgt dit manifest steun van tientallen schoolbesturen met honderden scholen waarop in totaal meer dan 120.000 leerlingen zitten.

TEKST: MARTIN VAN DEN BOGAERDT

LEFI verspreidt zich als een donkergroene vlek over Nederland, zo is te zien op de website onderwijsmanifest.nl. In het manifest staat dat scholen geen gebruik meer maken van uitzendbureaus of dure zzp'ers, omdat daar veel te veel onderwijsgeld naartoe gaat. Bovendien is de ervaring dat leraren die via een uitzendbureau aan het werk gaan, vaak wel de lusten maar niet de lasten van het beroep willen. ▶▶

Lesgeven is leuk, maar alles wat eromheen gebeurt – van administratie tot vergaderingen en ouderavonden – wordt minder gewaardeerd. Doordat uitzendkrachten voor bepaalde taken bedanken, gaat de werkdruk van de mensen die in dienst van het schoolbestuur zijn omhoog. Dat leidt tot scheve gezichten, wat niet goed is voor het team en dus ook niet voor de kwaliteit van het onderwijs en de leerlingen om wie het uiteindelijk allemaal gaat.

POSITIEVE REACTIES

'Samen kunnen we de invloed van commerciële bureaus terugdringen of misschien wel een halt toeroepen', zegt bestuursvoorzitter Jos Timmermans van Aves. Voordat hij met zijn stichting het manifest lanceerde, peilde hij eerst hoe collega's erover dachten. Hij kreeg direct veel bijval. 'Iedereen in het onderwijs herkent het probleem, dat natuurlijk ook in andere sectoren speelt. Denk aan de zorg en de gemeenten. Het begint erop te lijken dat commerciële bureaus vast onderdeel worden van de formatie. Dat moeten we natuurlijk niet willen.'

Jos Timmermans: Besteed onderwijsgeld niet aan commerciële bureaus. (Foto: Peter Abbes)

'Iedereen in het onderwijs herkent het probleem'

Ook peilde hij hoe leraren en met name ook hoe ouders erover dachten. 'Ook wij zitten bijna aan het einde van het elastiekje van beschikbare mensen. Het kan dus gebeuren dat we klassen naar huis moeten sturen. Toch reageerden ook ouders positief. Van leraren horen we dat zij er trots op zijn dat wij met dit manifest ons sterk maken voor goed onderwijs. Misschien is het nodig om kort pijn te hebben om op de langere termijn verbetering te realiseren.' Om

Verbod op uitzendbureaus?

Schoolbesturen besluiten zelf of zij gebruik willen maken van uitzendbureaus of zzp'ers. Dat was altijd het standpunt dat de onderwijsministers de afgelopen jaren innamen als er in de Tweede Kamer vragen werden gesteld over de kosten die gemoeid zijn met de inhuur van externen. Een verbod op de inhuur van uitzendbureaus is volgens OCW in elk geval geen optie.

In 2018 raadde toenmalig minister Arie Slob leraren wel expliciet af om voor uitzendbureaus te gaan werken. Zijn negatieve advies volgde op Kamervragen van de PvdA naar aanleiding van klachten van een leraar die naar eigen zeggen een wurgcontract moest tekenen om aan de slag te gaan voor bemiddelingsbureau BRIXS. De leraar in kwestie zei dat hij bij geen enkele basisschool meer terecht kon voor een vaste baan als hij zou tekenen bij BRIXS, omdat het schoolbestuur dan een afkoopsom zou moeten betalen. Hoewel Slob vanwege deze kwestie leraren afraaide om voor uitzendbureaus te werken en zei dat het 'niet gewenst' is als er onderwijsgeld naar afkoopsommen gaat, wees hij er ook op dat het normaal is dat uitzendbureaus een afkoopsom vragen als een werkgever een werknemer wil overnemen. Slob had ook al eens gezegd dat het een 'onwenselijke ontwikkeling' is dat uitzendbureaus leraren lokken met hoge salarissen en een auto, maar hij zei toen ook daar niets aan te kunnen doen, omdat ook leraren zoals alle werknemers vrij zijn hun eigen werkgever te kiezen.

ervoor te zorgen dat de scholen zo min mogelijk hinder ondervinden van het besluit om geen commerciële bureaus meer in te schakelen, heeft Aves het flexteam uitgebreid. Ook leidt de organisatie al jaren zzp'ers helpen om het onderwijs beter te maken en de werkdruk te verlagen.

MOOIE BELOFTES

Volgens Timmermans halen commerciële bureaus ook jonge mensen binnen, vaak met mooie beloftes, zoals interne opleidingen, begeleiding en soms zelfs een leaseauto. Maar de opleidingen en begeleiding die deze bureaus aan starters bieden,

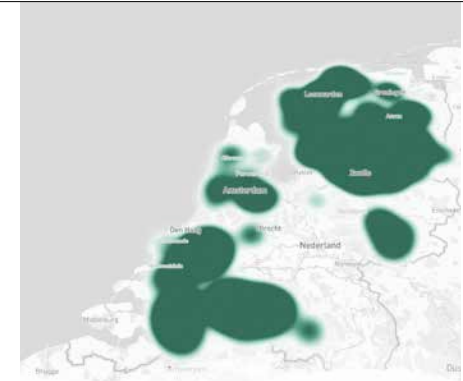
kunnen moeilijk aansluiten bij de gebruiken en afspraken binnen het schoolbestuur. Hij merkt daarbij op dat de Algemene Bond van Uitzendondernemingen (ABU) het niet fijn vindt dat hij dit zegt, omdat er ook bureaus zijn waarvan je zou kunnen stellen dat die wel hun best doen. Maar uiteindelijk hebben commerciële bureaus niet goed onderwijs, maar zoveel mogelijk geld verdienen voor de aandeelhouders op nummer 1 staan. 'Ik vind dat we ons onderwijsgeld daar niet aan moeten besteden.'

Maar zijn uitzendkrachten echt zo duur? Voor leraren die in dienst zijn, moet het schoolbestuur immers premies betalen voor pensioen en werkloos- en arbeidsongeschiktheidsrisico's. Timmermans laat zien hoe duur commerciële bureaus zijn (op basis van cijfers over 2022): terwijl de bruto-werkgeverslasten voor bijvoorbeeld een onderwijsassistent ongeveer 45.000 euro per jaar zijn, kost een assistent via een uitzendbureau meer dan 105.000 euro per jaar. Dat is dus ruim twee keer zo veel. Als wordt gekeken naar een intern begeleider, dan is het verschil verhoudingsgewijs iets kleiner, maar met 90.000 euro (in dienst van de stichting) tegenover ongeveer 184.000 euro per jaar (ingehuurd via het uitzendbureau) nog altijd groot. De bruto werkgeverslasten voor een directeur in loondienst liggen rond de 100.000 euro, terwijl een directeur die

Inzet zzp'ers

In het VOS/ABB-magazine *Naar School* van juli 2022 verscheen een artikel over zzp'ers in het onderwijs. Hierin komen Cristel van de Ven van de Vereniging Zelfstandigen Nederland en Roos Wouters van de Werkvereniging aan het woord. Volgens hen kunnen zzp'ers helpen om het onderwijs beter te maken en de werkdruk te verlagen.

Scan de QR-code voor het artikel 'Beter onderwijs door inzet van zzp'ers'.

LEF! verspreidt zich als een donkergroene vlek over Nederland. (Beeld: onderwijsmanifest.nl)

via een commercieel bureau aan de slag gaat de stichting bijna 190.000 euro per jaar kost.

In het manifest wordt ook gesproken van 'dure zzp'ers', met de nadruk op 'dure', omdat er volgens Timmermans ook zzp'ers zijn die 'normale' tarieven rekenen. 'Natuurlijk betalen wij zelfstandigen een hoger uurtarief dan personeel dat bij ons in dienst is, omdat zij zelf hun pensioen moeten regelen en hun arbeidsongeschiktheidsrisico's moeten verzekeren. Maar dure zzp'ers die hoge tarieven rekenen, die komen er bij ons echt niet in.'

'Dure zzp'ers die hoge tarieven rekenen komen er bij ons niet in'

WERKGEVERSROL

Het probleem dat commerciële bureaus veel onderwijsgeld opslukken, is volgens Timmermans niet alleen ontstaan doordat die bureaus in tijden van personeelstekorten als gewiekste ondernemers hun kansen grijpen. Het is volgens hem zeer zeker ook een kwestie waarvoor de onderwijswerkgevers naar zichzelf moeten kijken. 'Goed werkgeverschap moet bij onszelf liggen, maar we doen het niet altijd zo fraai en netjes. Starters worden bijvoorbeeld voor de moeilijkste groepen gezet, waardoor ze afbranden en het onderwijs weer snel verlaten. Voor de moeilijkste groepen moeten natuurlijk de meest ervaren leraren staan. We moeten samen professionaliseren en startende leraren en studenten goed begeleiden. Daar zijn wij al veel beter in geworden.'

Hij wijst er ook op dat werkgevers er tegenwoordig mee moeten dealen dat met name bij jongere mensen leven op

Personeel niet in loondienst

De uitgaven aan personeel niet in loondienst bedroeg in 2021 in het primair en het voortgezet onderwijs bijna 4 procent van de totale personeelslasten. Dit meldde minister Karien van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid eind vorig jaar aan de Tweede Kamer.

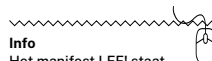
Ze beantwoorde vragen van GroenLinks over de inhuur van externe arbeid in publieke sectoren, waaronder het onderwijs. Volgens informatie die zij met de Tweede Kamer deelde, waren de uitgaven aan personeel dat niet in loondienst is (uitzendkrachten en zzp'ers) in het primair onderwijs 3,8 procent en in het voortgezet onderwijs 3,9 procent van de totale personeelslasten. Op de universiteiten was dat toen 5,3 procent, in het mbo 70 procent en in het hbo 7,6 procent.

nummer 1 staat en werken op nummer 2. 'Dus moeten we denken aan andere verloopvormen en afwisseling in werkzaamheden. Met name millennials zoeken dat. We hebben met de nieuwe cao volgens mij een

'We moeten denken aan andere verloopvormen en afwisseling in werkzaamheden'

heel mooi salaris en goede arbeidsvoorwaarden te bieden, ook is de reiskostenvergoeding verbeterd. Het is duidelijk dat we binnen de middelen die we hebben niet kunnen praten over leaseauto's, maar wel over hartstikke mooi en betekenisvol werk.'

Ten slotte noemt Timmermans de trend van de laatste jaren dat het onderwijs steeds meer op basis van tijdelijke subsidies wordt bekostigd als een oorzaak van de toenemende rol die commerciële bureaus pakken. 'Op tijdelijke subsidies kun je immers mensen geen vaste baan aanbieden. Daarom pleiten wij voor meer structurele bekostiging van het Rijk. Want alleen met structureel geld kun je mensen structureel aan je binden.'

Info
Het manifest LEF! staat op de website www.onderwijsmanifest.nl.

